

Wymagania edukacyjne – Klasa I Gimnazjum- Geografia

Rozdział	Poziom wymagań na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	celującą
I. O B R A Z Z I E M I	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia źródła informacji geograficznej wyróżnia dyscypliny geografii 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym zajmuje się geografia fizyczna, społeczno-ekonomiczna i regionalna podaje wymiary Ziemi oraz główne cechy jej kształtu 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnice między elipsoidą a geoidą 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> zna imiona bądź nazwiska uczonych i ich dokonania w zakresie poznania kształtu i wymiarów Ziemi 	<p><i>Uczeń:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> omawia historię poznawania kształtu i wymiarów Ziemi
	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie lub na globusie równik, południk 0° 	<ul style="list-style-type: none"> określa położenie geograficzne punktów i obszarów na mapie i globusie wymienia cechy południków i równoleżników wskazuje na globusie oraz mapie świata zwrotniki i koła podbiegunowe 	<ul style="list-style-type: none"> określa położenie matematyczno-geograficzne punktów i obszarów na globusie oraz na mapie odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych oblicza rozciągłość południkową 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza rozciągłość równoleżnikową między dwoma punktami na mapie, stosuje ze zrozumieniem pojęcia: „długość geograficzna”, „szerokość geograficzna 	<ul style="list-style-type: none"> podaje wartość azymutu geograficznego podaje zasady działania oraz możliwości wykorzystania odbiornika GPS
	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia terminy: „skala”, „siatka kartograficzna” wymienia rodzaje skal 	<ul style="list-style-type: none"> podaje różnice między planem a mapą dokonuje podziału map ze względu na ich skalę oraz treść posługuje się skalą mapy do obliczania odległości w terenie 	<ul style="list-style-type: none"> przekształca postacie skali posługuje się w terenie planem miasta 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza skalę mapy, znając odległość rzeczywistą między obiektami przedstawionymi na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega generalizacja mapy oraz uzasadnia jej przydatność
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia metody przedstawiania zjawisk na mapach wyjaśnia terminy: „wysokość względna”, „wysokość bezwzględna”, „poziomica” 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych, w tym odczytuje wysokość bezwzględną 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza wysokość względną wybranych punktów oraz charakteryzuje rzeźbę terenu na podstawie rysunku poziomicowego 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wybrane metody przedstawiania zjawisk na mapach stosuje ze zrozumieniem terminy: „wysokość względna”, „wysokość bezwzględna” 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sposoby przedstawiania rzeźby terenu na mapach
	<ul style="list-style-type: none"> analizuje treści map ogólnogeograficznych, tematycznych, turystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych lokalizuje na mapach (również konturowych) kontynenty 	<ul style="list-style-type: none"> w terenie orientuje mapę oraz identyfikuje obiekty geograficzne na mapie i w terenie lokalizuje na mapach najważniejsze obiekty geograficzne na świecie i w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> projektuje i opisuje trasy podróży na podstawie map turystycznych, topograficznych i samochodowych 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadza prostą interpolację, np. wykreśla poziomice
II. Z I E M I A W E W S Z E C H Ś W I E C I E	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy planet Układu Słonecznego, zaczynając od nazwy planety znajdującej się najbliżej Słońca 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i nazywa ciała niebieskie przedstawione na ilustracji 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wybrane ciała niebieskie: planety, planetoidy, gwiazdy, satelity, meteory i meteoryty 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę lotów kosmicznych w poznaniu wszechświata
	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia terminy: „ruch obiegowy Ziemi”, „równonoc wiosenna”, „równonoc jesienna”, „przesilenie zimowe”, „przesilenie letnie” wymienia daty dni rozpoczynających pory roku 	<ul style="list-style-type: none"> podaje najważniejsze geograficzne następstwa ruchu obiegowego Ziemi podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> podaje daty przesileni i równonocy na podstawie ilustracji przedstawiających oświetlenie Ziemi w ciągu roku przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi oraz w długości trwania dnia i nocy w różnych szerokościach geograficznych i porach roku 	<ul style="list-style-type: none"> posługując się rysunkiem, wyjaśnia zjawiska zaćmienia Słońca i zaćmienia Księżyca charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi wyjaśnia przyczyny występowania dnia i nocy polarnej 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza wysokość Słońca nad widnokregiem
	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia terminy: „ruch obrotowy Ziemi”, „południe”, „północ”, „doba”, „górowanie Słońca”, „południk miejscowy”, „gnomon” 	<ul style="list-style-type: none"> podaje najważniejsze geograficzne następstwa ruchu obrotowego Ziemi podaje cechy ruchu obrotowego Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje dzienną wędrówkę Słońca po sklepieniu niebieskim, posługując się ilustracją lub planszą 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje dwa rodzaje prędkości Ziemi omawia zastosowanie gnomonu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia ruch obrotowy Ziemi, posługując się tellurium lub globusem
	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia terminy: „czas słoneczny”, „czas strefowy”, „czas urzędowy” 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego zostały wprowadzone strefy czasowe i międzynarodowa linia 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się mapą stref czasowych do określania różnicy czasu strefowego i 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza czas słoneczny i strefowy danego miejsca na podstawie jego położenia 	<ul style="list-style-type: none"> ustala, jaki dzień tygodnia nastąpi po przekroczeniu międzynarodowej

		<ul style="list-style-type: none"> zmiany daty wymienia rodzaje kalendarzy i podaje ich cechy 	<ul style="list-style-type: none"> słonecznego na Ziemi oblicza kąt, o jaki obraca się Ziemia w określonym czasie 	<ul style="list-style-type: none"> matematyczno-geograficznego charakteryzuje czas słoneczny, strefowy, uniwersalny i urzędowy 	<ul style="list-style-type: none"> linii zmiany daty
III. A T M O S F E R A	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia termin: „atmosfera” podaje skład chemiczny powietrza atmosferycznego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy warstw atmosfery, zaczynając od nazwy tej warstwy, która znajduje się najbliżej powierzchni Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje poszczególne warstwy atmosfery oblicza zmiany temperatury powietrza wraz ze wzrostem lub spadkiem wysokości 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje zjawisko inwersji temperatury powietrza 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ człowieka na zmiany zachodzące w składzie powietrza atmosferycznego
	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia termin „izoterma” podaje czynniki wpływające na temperaturę powietrza na Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje temperaturę powietrza w wybranych miejscach na podstawie map klimatycznych lub wykresu przebiegu temperatury powietrza 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza średnią roczną amplitudę temperatury powietrza oraz średnią roczną temperaturę powietrza sporządza wykres przedstawiający przebieg temperatury powietrza 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia na przykładach wpływ czynników klimatotwórczych na zróżnicowanie temperatury powietrza na Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje skale (Celsjusza, Fahrenheita i Kelvina), wykorzystywane do określania wartości temperatury powietrza
	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: „ciśnienie atmosferyczne”, „niż i wyż baryczny” wymienia przykłady wiatrów stałych, okresowych oraz lokalnych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczynę powstawania wiatru 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza schemat wyżu i niżu barycznego wskazuje na mapie świata obszary występowania różnych rodzajów wiatrów wymienia czynniki klimatotwórcze 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rodzaje wiatrów na podstawie ilustracji stosuje ze zrozumieniem pojęcia: „niż baryczny”, „wyż baryczny” 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób powstają cyklony tropikalne, charakteryzuje je i podaje ich przykłady
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje opadów i osadów atmosferycznych wyjaśnia terminy: „wilgotność powietrza” 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje występowanie opadów na kuli ziemskiej na podstawie mapy stref klimatycznych podaje przykłady obszarów charakteryzujących się nadmiarem lub niedoborem opadów atmosferycznych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia opadów atmosferycznych na Ziemi rozpoznaje przedstawione na ilustracji opady i osady atmosferyczne 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia na podstawie schematu procesy powstawania chmur, opadów i osadów atmosferycznych na kuli ziemskiej 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rodzaje chmur, a także opadów i osadów atmosferycznych
	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia terminy: „pogoda”, „klimat” wymienia czynniki klimatotwórcze 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje zróżnicowanie klimatyczne Ziemi na podstawie analizy map temperatury powietrza i opadów atmosferycznych oraz map stref klimatycznych na Ziemi wymienia strefy klimatyczne na kuli ziemskiej i wskazuje ich zasięg na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> podaje różnice między klimatem a pogodą charakteryzuje wpływ czynników klimatotwórczych na klimat charakteryzuje na podstawie wykresów lub danych liczbowych przebieg temperatury powietrza i opadów atmosferycznych w ciągu roku w wybranych stacjach meteorologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje ze zrozumieniem terminy: „pogoda”, „klimat” charakteryzuje klimat górski podaje na podstawie map tematycznych zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje strefy klimatyczne pod względem warunków sprzyjających działalności człowieka
IV. W O D Y Z I E M I	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy oceanów i wskazuje te oceany na mapie świata podaje przykłady ruchów wody morskiej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia na podstawie schematu zasoby wodne Ziemi wskazuje na mapie świata wybrane prądy morskie oraz wymienia ich nazwy wymienia stany skupienia wody w przyrodzie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia obieg wody w przyrodzie na podstawie schematu dostrzega i wyjaśnia związki między warunkami klimatycznymi a zasoleniem wody morskiej 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przyczyny i skutki ruchów wody morskiej 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje zjawisko El Nino
	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia terminy: „rzeka główna”, „dopływ”, „zlewisko”, „dorzecze”, „dział wodny” wskazuje na mapie świata najdłuższe rzeki 	<ul style="list-style-type: none"> zaznacza na ilustracji dorzecze, dział wodny i zlewisko wymienia elementy dorzecza 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje i podaje przykłady zasilania rzek podaje przykłady gospodarczego wykorzystania rzek 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związki między warunkami klimatycznymi, a rodzajem zasilania rzek stosuje ze zrozumieniem pojęcia: „rzeka główna”, „dopływ”, „zlewisko”, „dorzecze”, „dział wodny” 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje powódzie i podaje ich przykłady
	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia terminy: „jezioro”, „bagno”, „wieloletnia zmarzlina 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia różne typy genetyczne jezior 	<ul style="list-style-type: none"> nazywa i wskazuje na mapie różne typy genetyczne jezior oraz obszary bagienne podaje przykłady gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia warunki powstawania bagien 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje różne typy genetyczne jezior i podaje ich przykłady

			wykorzystania stawów i sztucznych zbiorników wodnych		
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: „wody podziemne”, „źródło”, „wody artezyjskie”, „gejzer” 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje wód podziemnych • analizuje budowę niecki artezyjskiej na podstawie ilustracji 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady gospodarczego wykorzystania wód podziemnych • wskazuje na mapie świata obszary występowania wód artezyjskich i gejzerów 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia procesy prowadzące do aktywności gejzeru • charakteryzuje wybrane rodzaje wód podziemnych 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje niebezpieczeństwa związane z zanieczyszczeniem wód podziemnych
V. W N E T R Z E Z I E M I	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia warstwy wnętrza Ziemi w kolejności od warstwy znajdującej się najgłębiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia metody badania wnętrza Ziemi • podaje różnicę między litosferą a skorupą ziemską 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na podstawie schematu budowę wnętrza Ziemi • wyjaśnia termin „prądy konwekcyjne” 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje metody badania wnętrza Ziemi i podaje ich zastosowanie 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje warstwy wnętrza Ziemi • omawia zróżnicowanie temperatury wnętrza Ziemi
	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy wybranych skał i minerałów • wyjaśnia terminy: „skała”, „minerał” 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między minerałem a skałą 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady gospodarczego wykorzystania skał • podaje przykłady minerałów skałotwórczych 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje skały i określa ich rodzaj 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wybrane skały i warunki ich powstawania
	<ul style="list-style-type: none"> • określa wiek Ziemi • wymienia nazwy er, zaczynając od najstarszej 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na podstawie tabeli stratygraficznej najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Ziemi • podaje przykłady skamieniałości przewodnich 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę skamieniałości przewodnich w odtwarzaniu dziejów Ziemi • przedstawia hipotezy wyginięcia dinozaurów 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega zmiany w świecie organicznym w dziejach Ziemi • wymienia nazwy okresów geologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia najważniejsze wydarzenia w poszczególnych erach dziejów Ziemi
	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia procesy wewnętrzne kształtujące rzeźbę powierzchni Ziemi • wyjaśnia terminy: „wulkan”, „lawą”, „magma” 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje główne cechy płytowej budowy litosfery • wskazuje na mapie świata obszary aktywne sejsmicznie • wymienia przykłady wulkanów i wskazuje je na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia skutki wulkanizmu i trzęsień ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje związki pomiędzy płytową budową litosfery a występowaniem zjawisk wulkanicznych i trzęsień ziemi • wymienia na podstawie schematu elementy budowy wulkanu 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje ze zrozumieniem terminy: „hipocentrum”, „epicentrum”, „orogeneza”
	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy orogenez • wyjaśnia terminy: „ruchy górotwórcze”, „góry fałdowe”, „góry zrębowe” • wymienia nazwy wielkich form ukształtowania powierzchni Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata przykłady gór fałdowych, wulkanicznych i zrębowych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia różnice między górami fałdowymi a zrębowymi 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje na podstawie schematów mechanizm powstawania gór fałdowych i zrębowych
VI. R E Ż B I A R Z E P O W I E R Z C	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: „wietrzenie”, „erozja” • wymienia rodzaje wietrzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia procesy zewnętrzne kształtujące rzeźbę powierzchni Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rodzaje wietrzenia i formy terenu powstałe w jego wyniku 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje na ilustracjach formy terenu powstałe w wyniku wietrzenia • posługuje się ze zrozumieniem pojęciami: „wietrzenie”, „erozja” 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wybrane rodzaje ruchów masowych
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: „krasowienie”, „erozja” • podaje rodzaje skał, które ulegają krasowieniu 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady form krasowych występujących na powierzchni i w głębi Ziemi • wskazuje na mapie regiony krasowe 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje na podstawie ilustracji budowę jaskini oraz występujące w niej formy krasowe 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia procesy krasowe i wyjaśnia, w jaki sposób powstają formy krasowe • posługuje się ze zrozumieniem terminami: „krasowienie”, „erozja” • rozpoznaje i opisuje w terenie formy rzeźby krasowej 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisuje reakcję chemiczną rozpuszczania skały wapiennej
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: „erozja wgłębna”, „erozja boczna”, „akumulacja” 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata przykłady rzek posiadających ujście deltowe lub lejkowate 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia proces powstawania meandrów • omawia warunki sprzyjające powstawaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rzeźbotwórczą rolę rzeki w jej górnym, środkowym i dolnym odcinku 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje ze zrozumieniem pojęcia „spadek rzeki” oraz oblicza średni

		<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady form erozji i akumulacji rzecznej 	delt oraz ujść lejkowatych	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i opisuje w terenie formy rzeźby terenu powstałe w wyniku działalności rzeki 	spadek rzeki
H N I Z I E M I	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie: „granica wiecznego śniegu” • wskazuje na mapie świata obszary występowania lądolodów 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między lodowcem górskim a lądolodem • dostrzega związek między warunkami klimatycznymi a występowaniem lodowców górskich i lądolodów na Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i podpisuje na schemacie formy polodowcowe • wymienia przykłady form powstałych w wyniku działalności lodowców górskich i lądolodów 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rzeźbotwórczą rolę lodowców górskich i lądolodów • stosuje ze zrozumieniem pojęcie: „GWS” • rozpoznaje i opisuje w terenie formy rzeźby powstałe w wyniku działalności lodowców górskich i lądolodów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ zmian klimatycznych na zmiany powierzchni pokrywy lodowej
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: „korazja”, „wydma paraboliczna”, „barchan”, „grzyb skalny” 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie wybrane pustynie • wymienia rodzaje pustyń ze wzg. na budowę i położenie 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady form powstałych na skutek erozyjnej i akumulacyjnej działalności wiatru • wskazuje różnice między barchanem i wydmą paraboliczną 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rzeźbotwórczą rolę wiatru • określa genezę wybranych pustyń 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata obszary zagrożone pustyńniem • rozpoznaje i opisuje w terenie formy rzeźby powstałe w wyniku działalności wiatru
	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady form powstałych w wyniku rzeźbotwórczej działalności morza 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze typy wybrzeży morskich • wskazuje na mapie świata typy wybrzeży 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na podstawie ilustracji proces powstawania klifu i mierzei 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia genezę poszczególnych typów wybrzeży morskich • rozpoznaje i opisuje w terenie formy rzeźby terenu powstałe w wyniku działalności morza 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: „rewa”, „wał burzowy”, „ripplemarki
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: „gleba”, • wymienia czynniki glebotwórcze 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze rodzaje gleb strefowych i astrefowych na Ziemi • wskazuje i nazywa poziomy glebowe na profilu glebowym 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa główne strefy roślinne na kuli ziemskiej i wskazuje je na mapie świata 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje poziomy glebowe • charakteryzuje poszczególne strefy roślinne występujące na Ziemi • wykazuje wpływ klimatu na zróżnicowanie roślinności i gleb na Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia potrzebę racjonalnego gospodarowania glebami
V H . T A J E M N I C A					